

NTK

50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E

Národní technická knihovna
National Technical Library

Cestovní zpráva

Open Repositories 2012 (#OR2012)
University of Edinburgh, Edinburgh, Velká Británie
09.07.2012 – 13.07.2012

Účastník:

Tereza, Simandlová, tereza.simandlova@techlib.cz, odd. 51

červenec 2012

Struktura cestovní zprávy:

1. Účel cesty

Cílem zahraniční služební cesty byla účast na mezinárodní konferenci 7th Annual International Open Repositories Conference (OR2012), která se konala ve dnech 9. – 13. 7. 2012 na Univerzitě v Edinburghu. Konference je určena především správcům repozitářů, programátorům, tvůrcům otevřených politik, propagátorům otevřeného přístupu, otevřených dat apod. Součástí konference byl Repository Fringe, festival pro správce a administrátory repozitářů. Kromě bloků přednášek byly pro účastníky připraveny také workshopy, posterová sekce, developerská výzva a na závěr sekce pro uživatelské skupiny, rozdělené dle 3 systémů (DSpace, EPrints, Fedora). Za NTK se konference zúčastnila Tereza Simandlová.

NTK v současné době provozuje 2 (3) repozitáře postavené na systému Invenio. 2 instance jsou určeny pro Národní úložiště šedé literatury (ostrá a testovací verze) a 1 funguje jako Institucionální digitální repozitář NTK. Hlavním výstupem služební cesty mělo být prohloubení znalostí v oblasti správy, budování a propojování (otevřených) repozitářů, navázání nových kontaktů s lidmi ze zahraničí a projednání záležitostí kolem otevřeného přístupu v ČR (program zářijového setkání, Open Access Week, setkání v Ostravě atd.) s ostatními účastníky z neformální české pracovní skupiny k OA.

2. Časový průběh cesty

Let byl vybírán s ohledem na cenu, která v době rezervování byla na dvojnásobku předpokládané ceny díky času konání akce (letní prázdniny). Zároveň nebyl znám přesný program konference, ta byla dle rozpisu naplánována od pondělí do pátku.

Místo	Datum	Odlet	Přílet
Praha – Ruzyně	8.7.2012	20:00	
Edinburgh	8.7.2012		22:25
Edinburgh	15.7.2012	16:00	
Praha - Ruzyně	15.7.2012		19:25

Pro přepravu z letiště do hostelu a zpět byla využita pravidelná letištní autobusová linka.

Konference probíhala ve dnech 9. – 13. 7. 2012.

3. Průběh navštívené akce/jednání

Konference Open Repositories se koná každý rok v jiné zemi a letošní 7. ročník hostovala Univerzita v Edinburghu. Ta jej spojila s tradičním festivalem pro správce repozitářů *Repository Fringe*, který se obvykle koná v srpnu během velkého Edinburghského festivalu.

9. 7. 2012

Konference Open Repositories 2012 byla zahájena již v pondělí 9. července řadou workshopů. Účastníci měli možnost si předem rezervovat místo na workshopu dle vlastního uvážení. Za NTK byl navštíven workshop v odpolední sekci „*Building a National Network*“, který vedla Jackie Wickham z Repositories Support Project UK. Workshop byl rozdělen do 2 částí. První byla teoretická/přednášková, druhá byla vedena formou diskuze v užších skupinách. Hned na úvod byla představena situace kolem repozitářů a otevřené politiky ve Velké Británii. Právě otevřený přístup je v současné době jedním z hlavních témat, kterým se odborníci, ale i vláda, zabývají. Důkazem toho jsou horlivé diskuze kolem Finch Report. Ten předkládá analýzu současného stavu vědecké komunikace a nabízí možná řešení, jak efektivněji a pod jakým modelem financovat vědecké publikování/transfer informací. Bohužel Finch Report jde se svým doporučením pro zlatou cestu OA částečně proti zelené cestě repozitářů, přestože se do vybudování národní infrastruktury, čítající cca 200

repozitářů, doposud investovala nejen spousta peněz, ale také velké úsilí.

Po krátkém úvodu si vzala slovo Balviar Notay, která představila britskou organizaci JISC¹, JISC byl založen v roce 2002, koordinuje 3 hlavní infrastruktury: Information and library infrastructure, Research infrastructure, Repository infrastructure a má za úkol především posilování inovací (projektů) ve vzdělávání a ve vědě. Od roku 2002 JISC podpořil cca 300 projektů, na podporu otevřeného přístupu zatím přerozdělil 20 milionů liber. Dále byly zmíněny tzv. *Sdílené služby*, které díky JISC vznikly/byly podpořeny. Jde především o tyto: SHERPA RoMEO, Juliet, Names, Pirus2, OARJ, PRONOM, DROID atd. Vzhledem k zaměření konference byl více rozebrán *Repositories and curation shared infrastructure programme*, jehož hlavními cíly jsou: budování a ustálení soudržnosti infrastruktury, zvýšení efektivity na lokální, národní i mezinárodní úrovni, umožnění jednoduchého využívání služeb, zajištění udržitelnosti a stanovení odpovědnosti. Jackie Wickham dále představila projekt *Repositories Support Project*², jehož hlavním cílem je podpora repozitářů/repoprojektů v UK a budování fungující sítě, která slouží svým účelům (zpřístupňování obsahu, umožnění znovuužití obsahu, interoperabilita atd.). RSP nabízí pomoc online (web+email), případně formou prezentací, příspěvků na konferencích, workshopy, osobní setkání. Dále byl představen *Embedding Repositories: A guide and self-assessment tool*³, nástroj pro zvýšení viditelnosti repozitáře a jeho obsahu. Dále představila Marie Cairney *Enlighten* – projekt University of Glasgow, který zaštiťuje projekty a aktivity kolem otevřeného přístupu, budování institucionálního repozitáře (který se jmenuje stejně) a jeho začlenění do dalších infrastruktur. Repozitář mají vybudovaný v systému Eprints, ukládají do něj publikované (recenzované i jiné práce) a dále vysokoškolské práce studentů univerzity. V prezentaci byly představeny různé modely vkládání - buď sami autoři, nebo zastoupené vkládání administrátorem, zprostředkované vkládání (autor odešle text na email koordinátorů projektu). Dále ukázala, jak vypadá systém po přihlášení - při vkládání metadat, plného textu apod. Na závěr byly představeny výhledové cíle: embedovaný univerzitní repozitář, jasná ukládací politika pro uživatele, zajištění dodržování požadavků poskytovatelů dotací atd. Poslední kratičkou prezentaci přednesl Gaz J Johnson, v níž představil *UKCoRR*, nezávislou organizaci, která má za cíl posilování výměny získaných zkušeností (diskuzní listy, výroční setkání členů atd.), lobování u osob zainteresovaných ve vědeckém publikování, obhajobu a reprezentaci *repozitářníků*⁴ a zvyšování viditelnosti UKCoRR. Organizace byla založena v roce 2006, členství je zdarma a individuální, nikoliv institucionální. V současné době jsou členy zástupci ze 121 organizací v UK, novými členy se mohou stát lidé, kteří pracují jako administrátoři, practitioners a manažeři UK repozitářů. Představil také aktuální problémy/témata, kterými se nyní UKCoRR zabývá – zmínil velké znepokojení z Finch report, dále je potřeba řešit terminologii a žargon pro koncového uživatele, velkým tématem je také interakce a propojení repozitářů s CRIS.

Po krátké pauze následovala druhá část workshopu, která byla více aktivní. Účastníci byli rozděleni do menších skupinek, které měly vždy svého leadera a řešil se problém propojení repozitářů s CRIS či jinými systémy. Společným závěrem z těchto diskuzí bylo především:

1. jedno vložení (následná automatická distribuce do dalších systémů)
2. posílení komunikace mezi lidmi, kterých se toto vše týká (nejen komunikace mezi těmi, co repozitáře tvoří, ale i těmi, pro které jsou tvořeny – vědci, studenti apod)
3. přidat hodnotu vložení → prolinkování do dalších systémů apod.

10. 7. 2012

Ranní blok byl zahájen opět workshopy. Za NTK byla navštíven workshop „COAR“ (Confederation of Open Access Repositories), který vedl Eloy Rodriguez z Portugalska. Cílem

¹ <http://www.jisc.ac.uk/>

² <http://www.rsp.ac.uk>

³ <http://www.rsp.ac.uk/embeddingguide/>

⁴ Repozitářník – vlastní pojem → zkráceně lidé, kteří se zabývají budováním, správou, rozšiřováním repozitářů, tvůrci politik, standardů apod.

bylo představit asociaci/iniciativu COAR + další iniciativy/projekty, které jsou pro budování/spravování repozitářů aktuální.

COAR byl založen v roce 2009 (myšlenka vznikla díky projektu DRIVER), v současné době jde o uskupení 91 členských organizací a cílem projektu je zvýšit viditelnost a dosah vědeckých výstupů pomocí globální sítě OA repozitářů. Asociace se skládá z executive board a 3 pracovních skupin: WG1. Repository Content, WG2. Repository Interoperability, WG3. Repository and Repository Networks Support & Training. WG1 se zabývá propagací repozitářů pomocí obsahu, dále je cílem sbírat a šířit best practices atd. WG2 má za cíl podporovat diskuzi kolem interoperability mezi OA repozitáři a tvorbu otevřených politik. Poslední pracovní skupina má za cíl podporu regionálních a národních repo iniciativ, rychlejší výměna nápadů a zkušeností v rámci repo komunity a podpora profese "repository manager". Během přednášky byly zmíněny také doporučené protokoly a standardy určené pro tvůrce repozitářů:

- *Usage Statistics*: COUNTER, KE usage statistics, oa-statistik, PIRUS, SURE
- *Aut Identifiers*: ORCID, DAI, AuthorClaim (iniciativa, jejímž cílem je prolinkovat vědce se záznamy jeho prací, které vytvořil - <http://authorclaim.org/>)
- *Persistentní identifikátory*: PersID, DOI, Handle System, DataCite

Letmo byl představen evropský projekt CRIS-OAR⁵, který již skončil a za cíl měl zvýšit interoperabilitu mezi CRIS a repozitáři prostřednictvím výměny metadat.

Workshop měl původně trvat až do oběda, ale nakonec byl o 45 minut zkrácen, neboť nebylo dostatek dotazů od účastníků.

Odpolední sekcí byla oficiálně zahájena konference. Keynote přednesl Cameron Neylon. Ve své přednášce se zamyslel nad repozitáři a jejich potenciálem za předpokladu, že budou propojeny do globálních sítí (prostřednictvím internetu, který dle něj tuto práci/snahu značně usnadňuje). Vědecké výstupy dle Neylona nepatří pouze vědcům, ale především veřejnosti. Upozorňuje na fakt, že uzavřený přístup rozbíjí vznikající síť repozitářů, narušuje interoperabilitu a především nešetří finance, vynaložené jednotlivými zeměmi na výzkum. Vyzdvihl sílu sociálních sítí (především Twitter) a jejich vliv na impakt děl a vědecké blogování (výhodou je rychlý způsob publikování informací, možnost okamžité zpětné vazby apod.). Vyzval k několika konceptuálním změnám, které by měly vést především k zajištění kvality vědeckých výstupů a služeb s nimi spojených, nikoliv k pouhé kontrole kvality. Nosnou myšlenkou pro mě bylo prohlášení, že „výstupy se stávají výstupy ve chvíli, kdy se k nim dostanou správní uživatelé“.

Posters: Minute Madness⁶

Představeno bylo přes 60 posterů, za Českou republiku představila poster Lucie Vyčítalová z knihovny Univerzity Pardubice: *Publishing system as the new tool for the open access promotion at the university*.

Všechny postery jsou dostupné na stránkách konference⁷.

První přednášky začaly odpoledne po poster session, z nabízených 3 bloků byl shlédnut blok s názvem *Shared Repository Services and Infrastructure*.

1. The Development of a Socio-technical infrastructure to support OA publishing through Institutional Repositories (Andrew Dorward)

Andrew Dorward ve své přednášce představil UK RepositoryNET+⁸, sociotechnickou

⁵ <http://bit.ly/cris-oar>

⁶ http://klisteci.rajce.idnes.cz/Open_Repositories_2012_Minute_Madness_Poster_Session/

⁷

https://www.conftool.net/or2012/index.php?page=browseSessions&form_session=6&CTSID_OR2012=ml8lqr6a3YS5meR567iDzTjhEEc

⁸ www.repositorynet.ac.uk

infrastrukturu, která podporuje ukládání, kontrolu a vystavování OA vědecké literatury. Cílem je zvýšit efektivitu nákladů repozitářů. Poskytují service: support, desk, direktory. Spolupracují s organizací UKoLN, OpenAIRE a byli zapojeni i do první fáze projektu DRIVER. Projekt má 2 vlny aktivit – v první se věnovali vývoji služeb jako je SHERPA RoMEO, Juliet, PIRUS, OpenDOAR a v druhé ORCID, PIRUS2, Agregované vyhledávání atd. První vlna je tedy zaměřena na podpůrné služby pro zelenou cestu OA a investigativní požadavky pro zlatou cestu. Druhá vlna je naopak zaměřena na mikroslužby.

2. Repository Communities in OpenAIRE (Birgit Schmidt, Najla Rettberg)

V úvodu přednášky byl představen projekt OpenAIRE (2009-2012, projekt na podporu otevřeného přístupu k výsledkům vědy ze 7.RP, 41 partnerských institucí). Zajímavější byla spíše druhá část, která se zaměřila na navazující/rozšiřující projekt OpenAIREplus, ten se rozběhl v roce 2011 a je naplánován na 2,5 roku. Do této druhé fáze je zapojeno 33 institucí a jeho cílem je prolínání OA publikací s daty, prolínání na informace o financování mimo 7.RP. Jedním z výstupů projektu by měla být příručka pro datové repozitáře, která rozšíří DRIVER a OpenAIRE guidelines o export metadat o vědeckých datech. Zmíněn byl také termín „enhanced publication“ (obohacené publikace) a práce na tvorbě rozhraní, na kterém se podílí EBI-EMBL, DANS a BADC. V současné době je snaha vytvořit reprezentativní prototyp. Příkladem repozitáře s obohacenými publikacemi je např. UKPMC nebo Narcis beta Enhanced publications.

3. Enhancing repositories and their value - RCAAP repository services (José Carvalho)

RCAAP (Scientific Open Access Repository in Portugal) je ukončeným národním projektem, který probíhal v letech 2008-2011. Cílem projektu bylo zvýšení viditelnosti vědeckých výstupů, posílení přístupu k portugalským vědeckým informacím a integrace těchto informací/repozitářů do širší sítě iniciativ a sítí. Výstupem projektu byla jednak první hostingová služba pro DSpace repozitáře SARI a dále také Common repository, sdílený repozitář pro více institucí (v současnosti je jich zapojeno 13). Představen byl RCAAP Search Portal⁹ postavený na DSpace, který prohledává všechny portugalské repozitáře (obsahuje 0,5 mil. dokumentů z 42 zdrojů – IR, časopisy, data repos a 1 brazilský portál), RCAAP Validator¹⁰, který kontroluje, zda repozitář vyhovuje podmínkám stanovených v RCAAP agregačních pravidlech (postaveno na DRIVER Guidelines). Na závěr byly představeny nadstavby pro DSpace, které na univerzitě v Minho vznikly¹¹ – OAextended Addon, Minho Stats, Request Copy Addon, Sharing Bar Addon, DeGóis Addon, Document Type Addon.

4. Shared and not shared: providing repository services on national level (Jyrki Ilva)

Nejdříve byla ve stručnosti představena Národní knihovna Finska a situace v oblasti budování institucionálních repozitářů. Těch je v zemi provozováno 48, především na univerzitách, státních vědeckých organizacích, vládních agenturách a vědeckých společnostech. Národní knihovna původně plánovala vytvořit projekt postavený na agregování/harvestování dat z jednotlivých institucionálních repozitářů, tato představa se postupně přetvořila na službu sdíleného/hostovaného repozitáře, který je v současnosti jednou z centralizovaných služeb poskytovaných NK. Na základě analýzy vybrali jako softwarové řešení DSpace, především díky rychlé implementaci a udržitelnosti pro použití více institucemi. V současnosti hostuje NK 2 instance repozitářů – Doria¹² (multiinstitucionální repozitář) a Theseus¹³ (pro vysokoškolské práce, do 2010 adaptováno ve 25 organizacích) a vytváří 3 instance – oddělený repozitář pro individuální organizace. Kromě provozování repozitářů NK poskytuje také konzultace a další služby (konverze, možnost

⁹ <http://rcaap.pt>

¹⁰ <http://validador.rcaap.pt>

¹¹ <http://goo.gl/OYYT4>

¹² <http://www.doria.fi/>

¹³ <http://publications.theseus.fi/>

rozšířených úprav apod.).

5. The World Bank Open Knowledge Repository: Open Access with global development impact (Matthew Howells)

Poslední přednáška seznámila účastníky bloku s otevřenou politikou Světové banky (WB), s projektem budování repozitáře a plány do budoucna. Matthew Howells na úvod zmínil, že začátku nevěděli, jak k OA přispět. Vývoj otevřeného přístupu je v současnosti ve WB postaven na otevřených datech, výzkumu a znalostech, otevřených operacích a výsledcích a partnerství v otevřených sítích. OA mandát byl přijat v červenci 2012 a je aplikován na manuskripty a všechny primární datasety (+ také na externí výzkum financovaný bankou). Povinně jsou tedy zveřejňované nejen práce publikované WB, ale také práce publikované externě zaměstnanci banky. WB vidí vlastní přínos z OA v podpoře inovací umožněných užitím a znovuužitím jejich obsahu (dokumentů) – přináší výhody nejen externě, ale i interně. Pro obsah vlastněný bankou a který i sama publikovala, využívá licenci CC BY, pro obsah vlastněný bankou, ale publikovaný externě, využívá CC BY-NC-ND. Do budoucna chtějí dále rozšiřovat zpřístupňovaný obsah, zvýšit funkčnost repozitáře a integrovat jej s ostatními bankovními systémy (IBM's websphere, Documentum, Bank's website a vyhledávač, Siteminder).

Po prvním konferenčním bloku přednášek následovala poster session v Playfair Library, kde účastníky přivítali Deidre Brock a Jeff Haywood.

11. 7. 2012

V první části dopoledního programu byl navštíven blok *P2B: Augmented Content*.

1. Augmenting open repositories with a social functions ontology (Jakub Jurkiewicz)

Jakub Jurkiewicz ve své prezentaci představil ontologii sociálních funkcí, které by mohly zlepšit funkce digitálních repozitářů. Nejdříve představil projekt Virtual Science Library, který začal již v roce 2001 a který poskytuje přístup k 9,2 mil. článkům (z Elsevieru a Springeru), otevřený repozitář Infonu a SYNOT (Interdisciplinary System for Interactive Scientific and Technical Information), celonárodní projekt, do kterého je zapojeno 16 vědeckých institucí a cílem je vybudování vědeckého systému (platformy) pro ukládání, vyhledávání a zpřístupňování velkého množství rozličného obsahu - všech možných elektronických médií (články, filmy, počítačové programy atd.). Kromě standardních funkcí chtějí do portálu implementovat i sociální funkce. Mezi požadované (vyvíjené) sociální funkce patří např.: diskuze ke zdrojům, organizování uživatelů do skupin, sledování aktivit ostatních uživatelů, sledování aktivit organizací, sdílení reading listů atd.

V projektu vycházejí z již existujících ontologií: pro bbg. elementy Dublin Core, BIBO, FOAF (friend of friend), SIOC (Semantically-Interlinked Online Communities). Velká část přednášky byla věnována konkrétním příkladům využití objektů a následně jejich začlenění do sociálních funkcí.

Základní objekty a jejich mapování na třídy ontologií

Person	foaf:person	bibo uses for person foaf class
PersonProfile	foaf:OnlineAccount;foaf:person	...
Event	bibo:Event	
Document Colection	sio:container	

2. Microblogging Macrochallenges for Repositories (Adam Field, Leslie Carr)

Leslie Carr a Adam Field se ve své přednášce zaměřili na to, jak využít repozitáře a sociální sítě/média, respektive jak je propojit. Celá myšlenka vychází z toho, že sociální média posilují a obohacují komunikaci informací ve společnosti a na Univerzitě v Southamptonu je napadlo, že by se například repozitář dal využít pro harvestování Twitteru. To především

z toho důvodu, že je na Twitteru (a jiných sociálních sítích) životnost informací příliš krátká a komunikace časem mizí, či je nedohledatelná.

Twitter harvestují každých 20 min. v JSON formátu, výstup je v XML. S daty mohou dále pracovat – například upravovat zobrazování, extrahovat konkrétní údaje apod. V repozitáři potom zobrazují *živý stream*, četnost tagů, top tweetující uživatele apod.

Přínosem je možnost sledování a odhadování chování lidí, možnost sledovat, jak se mění diskutovaná témata apod. Na závěr přednášky se zamysleli, zda by podobně nešla harvestovat videa a komentáře z Youtube, nebo výsledky z Google.

Všechny výstupy jsou dostupné jako open-source na Bazaar Storerepository¹⁴.

3. Beyond Bibliographic Metadata - Augmenting the HKU IR (David Palmer)

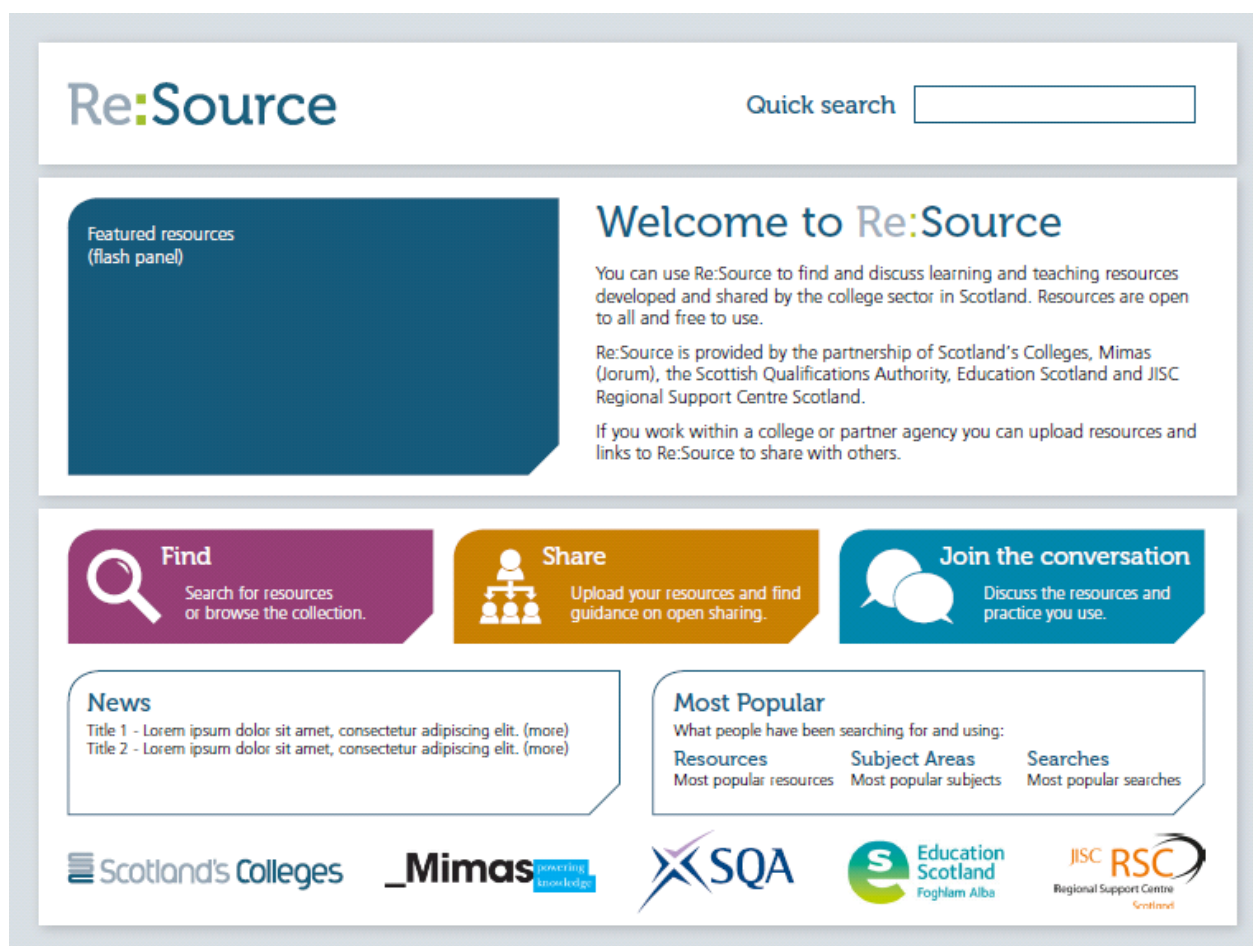
Přednáška byla uvedena vizí The University of Hong Kong, tedy zvýšení viditelnosti výzkumu, dovedností a samotných vědců, kteří na univerzitě působí. Za tímto účelem byl vybudován institucionální repozitář The HKU Scholars Buh, který je postavený na systému DSpace a kromě vědeckých výstupů obsahuje dále vědecké profily, vysokoškolské kvalifikační práce, granty a patenty. Pro záznamy publikací jim byl zdrojem HKU Research Output System, využívají EndNote, pro identifikaci DOI (z CrossRef) a ISBN (z WorldCat). V záznamech mají vedle impakt faktoru také SCImago Journal Ranking a další indikátory/identifikátory. Dále David Palmer představil projekt na čištění metadat *Scopus: Bibliographic Rectification*, který byl financován HKU a měl za cíl vytahat ze Scopusu jména autorů HKU, sloučit varianty jmen a takto vyčištěná metadata nahrát do svého repozitáře. Profily vědců kromě základních biografických údajů obsahují i externí metriky (Scopus, PubMed, ResearcherID, WoS – počet citací, autorské ID, h index), odkaz na osobní stránky, ocenění, seznam publikací (včetně VŠKP) apod. Databáze patentů je zatím ve vývoji, data chtějí tahat z více databází (10 – dle záběru). Na závěr prezentace byly představeny vizualizace a statistiky, které z dat v repozitáři umí vytvořit – např. propojení vědců do sítí (jejich rozdělení – autor, spoluautor, spoluautor spoluautora), vědecké fasety (klíčová slova, ocenění, publikace apod.).

V druhé části dopoledne byl navštíven blok *Pecha Kucha - National Infrastructures*, v rámci něhož bylo představeno 7 krátkých prezentací zaměřených na budování národních sítí repozitářů, národních iniciativ a na projekty týkající se otevřeného přístupu. Zajímavá přednáška byla hned první, která informovala o německém projektu/službě *Open Access Statistics*. Na projektu se podílelo 5 institucí a v současné době se snaží o přechod z projektové fáze do fáze poskytování standardní služby (pracují na integraci s prvními repozitáři, propagují službu, vylepšují infrastrukturu). OAStatistics umí zobrazovat statistiky na úrovni časopisů, počítá přístupy k dokumentům v repozitáři a OA časopisům apod. Výstupem projektu byla také příručka pro agregování a výměnu dat o využívanosti. Statistiku je možné exportovat v Iframe, XML/JSON, Sushi.

Zajímavá byla také přednáška *Bringing the benefits of OER to Scotland's colleges* od Jackie Graham. Ta nejdříve představila otevřený repozitář pro vzdělávací materiály Jorum¹⁵, UK službu financovanou JISCem, jejímž cílem je usnadnění sběru a sdílení otevřených vzdělávacích materiálů (OER). Následně představila projekt Re:Source, který by měl funkčně zajistit prohledávání zdrojů napříč skotskými repozitáři a Jorum, integraci s LMS (Moodle, Blackboard) apd. Služba by měla být oficiálně spuštěna na podzim 2012.

¹⁴ <http://bazaar.eprints.org/>

¹⁵ <http://www.jorum.ac.uk/>

(náhled na budoucí portál)

Odpoledne byl navštíven blok *P4A: Accessing Digital Content*, kde byla zajímavá (a případně pro NUŠL přínosná) přednáška *Multivio, a flexible solution for in-browser access to digital content* (Miguel Moreira), která se zaměřila na představení Multivia a Multivia Highlights, nadstaveb pro repozitáře, které umožňují uživatelům pohodlnější prohlížení plných textů.

Multivio¹⁶ je prohlížeč a vizualizátor digitálních objektů, který pracuje na úrovni webového prohlížeče. Jde o add-on pro repos, který je dále možné upravovat. Na vývoji pracuje švýcarská síť RERO cca od roku 2006. Kromě samotného zobrazení dokumentu v prohlížeči nabízí Multivio strukturovanou navigaci dokumentem, náhledovou navigaci, textové vyhledávání uvnitř dokumentu apod. Zatím podporuje pouze některé formáty (PDF, JPG, PNG), na možnosti zobrazení multimediálního obsahu (audio, video) se zatím pracuje. Vedle Multivia byl představen add-on Multivio Highlights, který slouží pro zobrazování vícesouborových dokumentů (např. ročníky časopisů). Opět jde o webového klienta. Výhodou je, že nepotřebuje stahovat celé soubory, stáhne pouze požadovaný kus dkmt. Má jednoduché intuitivní rozhraní a obsahuje kontextuální nápovědu.

Struktura aplikace:

- client layer (viditelná vrstva, uživatelská interakce, JavaScript, HTML, CSS, JS frameworks)
- server layer (renderování, vyhledávání, extrakce z textu, authentication, Python, Poppler - pro PDF handling)
- document server

Kromě připravování podpory pro audio a video souborů pracují dále na ověřování a kontrole přístupu k dkmtům a výhledově by rádi připravili mobilní aplikaci.

¹⁶ <https://www.multivio.org/main/>

V další části odpoledne byl navštíven blok *P5A: Deposit, Discovery and Re-use*

1. Repositories and Microsoft Academic Search (Alex Wade)

Alex Wade ve své (komerční) přednášce představil stručně Microsoft a jeho participaci ve vědě, která stojí na spolupráci s akademickou komunitou po celém světě, snaží se o urychlení výzkumu, zlepšení vzdělávání a podporují inovace. Stěžejním tématem bylo představení Microsoft Academic Search¹⁷, vyhledávacího nástroje, který je dostupný uživatelům zdarma. MAS byl představen jako *konkurence* pro Google Scholar, neboť zpřístupňuje informace o vědeckých výstupech. Záznamu říkají *profil dokumentu* a kromě odkazu na dokument obsahuje jméno autorů, abstrakt, info o článku, graf a historii citací atd. Uživatelé mají možnost nastavení Alerts, editovat záznamy, nebo je exportovat. MAS umožňuje kromě vyhledávání dle autorů také vyhledávání dle institucí.

2. Enhancing and testing repository deposit interfaces (Steve Hitchcock)

Přednáška byla uvedena obavou, co způsobí Finch Report, která upřednostňuje spíše zlatou cestu OA a upozaduje tak zelené repozitáře. Ty jsou dle Steve Hitchcock pod tlakem. Neměly by být pouze odkladištěm, ale měly by uživatelům přinášet přidanou hodnotu a zároveň je potřeba řešit rozhraní – to by mělo vkládání dokumentů usnadňovat v nejvyšší možné míře. Představen byl projekt depositMO¹⁸ (Modus Operandi for Repository Deposits) a především výsledky uživatelského testování. Testováno bylo vkládání do repozitáře přes kontrolované testovací prostředí (EPrints se SWORDv2 rozšířením), které měli na starosti jak noví, tak i zkušení uživatelé, kteří pracovali ve dvojicích. Testovány byly 2 druhy rozhraní:

1. Word Add-in – doplněk přímo do Wordu
2. Watch Folder – vkládací rozhraní, které vypadá jako správce souborů, člověk vidí okna a může myší přetahovat dokumenty.

Bylo sledováno, co a jak uživatelé v rozhraní dělají, použité záznamy, co říkali před a po testování, strávený čas atd. Výsledkem bylo, že vkládání přes *nové typy rozhraní* trvalo kratší dobu, než v normálním prostředí, čas závisí na tom, kolik metadat musí uživatel vyplnit. Toto nejde obejít úplně (že by se metadata nevkládala), ale je možné tuto činnost usnadnit. Zajímavým zjištěním také bylo, že 50% testerů říkalo, že je zjednodušení vkládání metadat motivovalo k přidávání více dokumentů.

3. OERPub API for Publishing Remixable Open Educational Resources (OER) (Katherine Fletcher)

Poslední přednáška odpolední sekce se věnovala OERPub¹⁹, API pro publikování otevřených vzdělávacích zdrojů (OER). Smyslem OERPub API je vytvořit prostředí nástrojů a služeb, které podporují transformaci, adaptaci a znovuužití OER. Systém stojí na SWORD, který umožňuje manipulovat s workflow repozitáře.

Zbytek odpoledne patřil vývojářům v tzv. *Developer's Challenge: Show and Tell*, kde bylo představeno okolo 30 vývojářských návrhů, nápadů, provedení či (pouze zatím) myšlenek. O vítězi se hlasovalo v závěru setkání a výsledky byly oznámeny na slavnostní večeři ve Skotském národním muzeu, kde byl středeční konferenční den zakončen v neformálním – tanečním - duchu²⁰. Vyhrál Patrick McSweeney (University of Southampton) se svým *Data Engine* (více viz <http://vimeo.com/45626691>).

12. 7. 2012

Ve čtvrtek dopoledne byl navštíven blok přednášek *P6B: Digital Preservation*.

¹⁷ <http://academic.research.microsoft.com/>

¹⁸ <http://blogs.ecs.soton.ac.uk/depositmo>

¹⁹ <http://tinyurl.com/cvhr2og>

²⁰ <http://klisteci.rajce.idnes.cz/Edinburgh - 4. den/>

1. Digital Preservation Network, Saving the Scholarly Record Together (Michele Kimpton)

Michele Kimpton uvedla svou přednášku slovy, že je potřeba chránit jak analogové, tak i digitální dokumenty, knihovny na to ovšem nemají dostatek financí a často ani znalostí. Ve své přednášce představila platformu *Digital preservation network* (D-P-N.org), která slouží k replikování kompletních vědeckých záznamů → záznamy shromažďují z různých uzlů/bodů. DPN je zároveň komunitou (54 partnerů), která vyvíjí, sdílí a vylepšuje best practices pro uchovávání. Cílem DPN je uchovávat „vzdělanost pro budoucí generace“, financovat replikaci záznamů pro zajištění funkční nezávislosti, hodnotit a ověřovat obsah, poskytovat pomoc v oblasti práva (*legal framework for holding succession rights*). Dále představila Academic Preservation Trust (APT), konsorcium vzniklé pro vytvoření a řízení uchovávacího agregátoru (repozitář APTTrust). Konsorcium zajišťuje 3 služby: agregátor (repozitář), replikační uzel pro DPN, přístupová služba.

2. ISO 16 363 - Trustworthy Digital Repository Certification in Practice (panel)

Druhá přednáška byla vedena formou panelu, kde postupně vystoupili 3 přednášející, kteří hodnotili různé přístupy k ověřování důvěryhodnosti digitálního repozitáře. Nejčast

Matthew Kroll (Purde University)

PURR - online, kolaborativní pracovní prostor a platforma pro sdílení dat pro podporu data management potřeb na Purde Uni. Dle Krolla musí důvěryhodný repozitář musí zajišťovat integritu, udržitelnost a podporu (=3 kvality důvěryhodnosti).

V připravovaném auditu je potřeba usilovat o tyto 3 kvality napříč každou sekci hodnocení (sections of criteria).

Při použití ISO 16 363 jako přípravného nástroje:

3 section of criteria:

1. organizational infrastructure
2. digital object management
3. infrastructure and security risk management

PURR Gap Analysis Tool

1. meets criterion
2. small gap, can be easily closed
3. significant gap, know and viable options
4. large gap, viable options are not yet known

Chronopolis and TRAC (David Minor)

David Minor představil Chronopolis, síť pro digitální uchování, postavená na geografické replikaci, kde jsou všechny uzly nezávislými entitami. Dále představil Trustworthy Repositories Audit & Certification (TRAC).

Proč dělat TRAC?

- kvůli validaci práce
- poučit se z nedostatků
- slyšet komentáře komunity
- get more business

Ověřování důvěryhodnosti probíhalo v letech 2010-2012 a bylo postaveno na diskuzi s uživateli/zákazníky. Výstupem je obsáhla dokumentace.

Poslední panelista představil Center for Research Libraries a jejich zkušenosti s ověřováním důvěryhodnosti. V rámci CRL Certification Program²¹ provádí tyto aktivity: audity a hodnocení repozitářů, sdílení informací, best practices. Zkušenosti mají s audity pro Portico, Chronopolis, PURR, PTAB test audits.

²¹ <http://www.crl.edu/archiving-preservation/digital-archives/certification-and-assessment-digital-repositories>

3. Stewardship and Long Term Preservation of Earth Science Data by the ESIP Federation (Nancy Hoebelheinrich)

Nancy Hoebelheinrich ve své prezentaci představila ESIP (Earth Science Information Partners) Federation, znalostní síť pro odborníky z oblasti vědeckých dat a vývoje technologií pro správu těchto dat (tedy pro lidi, kteří vytvářejí komponenty pro infrastruktury vědeckých dat). Členové jsou především vývojáři aplikací, datová centra, sponzoři a pak samotní výzkumníci. Toto členství nutně neznamená aktivní účast. ESIP především vytváří, sbírá a sdílí komunitou generované best practices, zabývá se profesním vývojem (pořádá technické workshopy, krátké kurzy pro datové managery apod.), poskytuje zázemí pro kolaboraci a propojení (virtuálně i fyzicky). ESIP se skládá ze Standing Committees (pro vzdělávání, produkty a služby, informační technologie a interoperabilita...), pracovních skupin (Air Quality, Climate Education, Data Management Training...), administrativních rad a clusterů. V lednu 2012 byly přijaty Data Stewardship Principles, které jsou postavené na strategických cílech EISPU. Cílovou skupinou jsou tvůrci dat, zprostředkovatelé data a jejich uživatelé. Dále vyšla v lednu příručka Data Citation Guidelines²².

4. Preservation in the Cloud: Three Ways (Clarissa Smith)

Poslední přednáška byla vedena opět formou panelu, který měl za cíl představit DuraCloud²³ – open source platforma pro uchovávání a ochranu dat v cloudu, jeho vývoj a implementaci v praxi. Platforma DuraCloud vznikla v rámci pilotního projektu (2009-2011), vedeného DuraSpace. DuraCloud umožňuje nahrát (jednou) data a dále je multiplikovat pro více uložišť. Výhodou je přístup k datům odkudkoliv, stačí internetové připojení.

Zbývajících čas dopolední sekce byl věnován bližšímu představení vítězných projektů a nápadů z Developer's Challenge, poděkování organizátorům, shrnující přednášce a především pozvání na OR2013 do Prince Edward Island (Kanada)²⁴.

Odpolední sekce byly rozděleny dle systémů. Účastníci si tak mohli vybrat z DSpace User Group, Fedora User Group, EPrints User Group.

Za NTK byly navštíveny přednášky z první skupiny *UGDS: Duraspace Plenary and Roadmap*.

1. Updates on the DSpace Roadmap (Valorie Hollister)

Nejprve byla představena organizace DuraSpace, která se především stará o technické vylepšování svých softwarových platform (DSpace, Fedora, DuraCloud), dále zajišťuje další vzdělávání pro odbornou komunitu (vytvářejí vzdělávací zdroje, pořádají kurzy, v roce 2011 začali pořádat „Hot Topics“ webináře, E-Science²⁵ – vytvářeno vědeckými knihovnami, KnowledgeBase), nabízí pomoc pro instituce (např. ze začátku, kdy budují své repos) a dává dohromady partnery v rámci komunity. Jejich klíčovými aktivitami je především vývoj software – Dspace a Fedory – spolupracují se strategickými partnery (sponzoři, poskytovatelé služeb...), řídí vývojové projekty pro obě platformy, iniciují a vedou diskuze k novým generacím systémů.

DSpace RoadMap

Aktuálně se pracuje na verzích 1.8.x releases, nejnovější stabilní verze je 1.8.2.

Na říjen/listopad 2012 se plánuje 3.0, ta bude následovat po 1.8.x.. Na 2.x se pracuje již delší

²² <http://bit.ly/q0sz80>

²³ <http://www.duracloud.org/>

²⁴ <http://www.youtube.com/watch?v=qmMAOnwmtDg>

²⁵ <http://www.duraspace.org/e-science-institute>

dobu (zřejmě půjde o něco trochu jiného, než je standardní DSpace). Verze 3.0 bude mít stále podobnou architekturu, ale bude nabízet řadu nových funkcí.

Existuje "dspace-release" veřejný listserv → pro administrativní a plánovací aktivity.

Jonathan Markow poté ještě představil budoucnost (DSpace) repozitářů → v současné době se diskutuje o DSpace s Fedorou uvnitř, zatím je o toto omezený zájem, řeší se otázky, zda má Fedora dostatečnou motivaci k vývoji takové platformy a zda má takový projekt smysl začínat.

13. 7. 2012

V rámci pátečního programu pokračoval program v sekcích po uživatelských skupinách. Navštíveny byly sekce *UGD2B: DSpace Managers Strand*, *UGD3B: DSpace Managers Strand* a *UGD4: DSpace Final Session*. Konference definitivně skončila v 16:30.

Z navštívených bloků přednášek byly zajímavé tyto:

1. A DSpace Split: Private Repository / Public Story Collection Site (Kathy Reagan¹, Jennifer Henderson, Bram Luyten)

Přednáška se zaměřila na představení systému DSpace i pro repozitáře s jiným využitím, než je budování IR. Příkladem je brazilský portál o kávě, či *Heritage Steelcase*²⁶ – repozitář k uchovávání příběhů uživatelů kolečkových židlí, který byl vytvořen k příležitosti oslav 100 let od založení. Bram Luyten upozornil, že v Kotlerově marketingovém mixu chybí 5. P – Past → tedy něco, co buduje postavení firmy na trhu, značka, něco co připomíná historii. A to je potřeba někde uchovávat. Dále vymezil požadavky na *rozdílné* repozitáře:

Korporátní archivní repo

- omezený obsah, dokumenty, jedno přihlášení

Public Story Sollection

- end-user friendly
- vícejazyčné vkládání

2. Andalusian Health Repository: promoting the scientific health output among professionals and providing citizens with quality health information (Pilar Toro Sánchez-Blanco)

Andalusian Health Repository²⁷ je otevřený repozitář, jehož cílem je sbírat a spravovat na jednom místě vědecké výstupy, informace ze zdravotnictví a zpřístupňovat je nejen vědcům, ale také pacientům a běžným občanům. Jde jak o institucionální, tak i předmětový repozitář (tedy vícezdrojový, obsahuje knihy, články, časopisy, materiály pro pacienty, příručky a zdravotnické protokoly, výzkumné projekty, plány a zdravotní programy atd.). Využívají DSpace 1.6.2., k třídění používají MeSH Thesaurus. AHR přináší tyto výhody: zvýšení viditelnosti vědeckých výstupů, přístup k publikovaným i nepublikovaným materiálům, snížení duplikování práce, pro pacienty snadnější přístup ke kvalitním zdravotním informacím.

3. How to make your DSpace repository OpenAIRE compliant (Eloy Rodrigues)

Eloy Rodriguez nejdříve představil OpenAIRE - projekt evropské komise a evropského vědeckého koncilu, rozjel se v srpnu 2008 → pokrývá 7 oblastí vědy financované ze 7.RP → grantové smlouvy podepsané po srpnu 2008 obsahují větu 39 → ta zavazuje publikovat alespoň závěrečnou zprávu v OA režimu. ERC Scientific Council publikoval v 2007 Guidelines for OA. Mezi 4 hlavní úkoly projektu patří poskytování pomoci (Helpdesk) pro repozitáře, repozitárníky a uživatele, spravování sirotčího repozitáře, provoz a údržba

²⁶ <http://heritage.steelcase.com/>

²⁷ <http://www.bvsspa.es/profesionales/>

OpenAIRE portálu a vydávání studií. Zároveň nyní pracují na novém projektu OpenAIREplus. Aby byl repozitář vyhovující, musí splňovat podmínky stanovené v OpenAIRE Guidelines, které vychází z velké části z DRIVER Guidelines. Přidáno bylo pouze několik povinných elementů – např. ProjectID (kvůli linkování výsledku na informace o poskytovateli financí) atd. Pro ulehčení nastavení OAI-PMH setu vytvořili na Univerzitě v Minho 2 nástroje:

1. OAI Extended Addon (pro DSpace verzi 1.6.2 a vyšší)
2. OpenAIRE Authority Control

Jako příklad národního portálu, který je do OpenAIRE zapojen, uvedl RIAN. Portál podobný NUŠL.

4. Implementing a funder repository with heterogeneous material and advanced presentation capabilities (Nikos Houssos)

Nikos Houssos představil projekt EDULLL²⁸, jehož cílem je šíření, znovuužití a ochrana digitálních materiálů produkovaných v rámci financovaných programů řeckého Ministerstva školství. Vstupy projektu jsou digitální soubory ve složkách (které by v ideálním případě měly být podle projektů) a seznamy projektů. Výstupem je repozitář, který umožňuje centrální přístup k materiálům skrze přívětivé uživatelské rozhraní využívající různé friendly prvky (tagcloud apod.). Dalším výstupem je programátorské rozhraní pro znovuužití dat jinou aplikací. Pro metadata využívají standardy: kvalifikovaný DC, LOM, PREMIS, CERIF a pro klasifikaci využívají slovníky: Eurovoc pro tematickou indexaci a Eurydice pro education levels. Do budoucna chtějí vylepšovat uživatelské a vkládací rozhraní a přeložit portál do angličtiny.

5. Creating metadata out of thin air and managing large batch imports (Linda D. Newman)

Linda Newman (která spolu s kolegou vyhrála jednu z cen v Developer's Challenge) představila projekt University of Cincinnati Libraries *Cincinnati Birth and Death Records, 1865-1912*²⁹, jehož cílem je digitalizace a následné zpřístupnění záznamů o narození a úmrtí lidí ze Cincinnati z konce 19. a začátku 20. století. Digitální knihovna stojí na DSpace a jde údajně o instanci s největším počtem záznamů na světě. Celkově je zpřístupněno 524 360 záznamů, které obsahují základní metadata a zdigitalizované lístky (v JPG).

6. A tale of two data repositories: An examination of features in Figshare and DSpace

Tato přednáška se bohužel nekonala, ovšem na popud mého postesknutí si na Twitteru se alespoň rozvířila debata, která se nakonec od Figshare rychle odklonila k D-CAT³⁰, vývojářská komunitě. Členové komunity stručně představili a vyzvali k případnému připojení.

Knihovní program mimo konferenci:

V rámci služební cesty byly navštíveny mimo program konference tyto knihovny:

- National Library of Scotland
 - Návštěvníkům je přístupná pouze galerie, kavárna a obchod. Do studovny je vstup pouze na kartu a ani na požádání o odbornou návštěvu/exkurzi jsem se dovnitř nedostala.

²⁸ <http://repository.edulll.gr/edulll/?locale=en>

²⁹ <http://drc.libraries.uc.edu/handle/2374.UC/2032>

³⁰ <https://wiki.duraspace.org/display/cmygp/DSpace+Community+Advisory+Team>

(hlavní budova National Library of Scotland)

- Edinburgh City Library
 - Knihovna sídlí naproti National Library of Scotland a na rozdíl od ní je zde vstup povolen komukoliv. Knihovna je rozdělena na několik částí (Central Library, Research Library, Children Library, Music Library, ...). Knihy jsou opatřeny RFID čipy, které umožňují samoobslužné půjčování a vracení (1 selfcheck na obojí).

(Research Library)

- Main Library of The University of Edinburgh
 - Univerzitní knihovna má několik poboček, tou největší je Main Library, která je v hlavním univerzitním kampusu. Budova má 6 pater s volným výběrem, knihy jsou řazeny dle LCC, ochrana je zajištěna pomocí RFID čipů. V době návštěvy bylo 3. – 6. patro uzavřeno z důvodu rekonstrukce. Kromě volného výběru je zde několik větších studijních míst, samostatné studijní a počítačové místnosti, čítárna časopisů, videokonferenční sál a také zajímavě řešená místnost s týmovými

studovnyami.

(Týmové studovny v Main Library)

4. Závěry/shrnutí

Konference byla poměrně úzce zaměřena, nosným tématem bylo budování, správa a vývoj repozitářů (nejen pro publikace, ale také data repositories, OER apod), jejich propojování do širších sítí a tvorba národních/mezinárodních (OA) politik. Přínosem bylo především osobní setkání s odborníky z oblasti budování a správy repozitářů, vývojářů aplikací či celý řešení, odborníků na otevřený přístup, zástupců národních i nadnárodních projektů. Zajímavý byl koncept přednášek Pecha Kucha, který by se případně mohl využít i při seminářích pořádaných v NTK. V rámci pracovní cesty byl navázán kontakt se zástupcem vývojového týmu portálu CORE, který by mohl být případně představen na semináři NUŠL. Spolu s Pavlou Rygelovou a Lucií Vyčítalovou byl řešen možný program setkání OA české komunity v září v Pardubicích, přejmenování, změna cílové skupiny a části setkání českých uživatelů systému DSpace a také ne/existence oficiální komise pro otevřený přístup, o jejímž založení se debatovalo na letošním DSpace setkání v Ostravě.

5. Dokumentace

Tištěné konferenční materiály jsou uloženy u Terezy Simandlové. Elektronicky jsou přístupné všechny plné texty, prezentace a postery na stránkách OR2012³¹. Video přednášek jsou dostupné na Youtube, kanál OpenRepos2012³².

6. Anotace ZC

Náplní služební cesty byla účast na mezinárodní konferenci *Open Repositories 2012*, která se ve dnech 9. – 13. července konala na University of Edinburgh ve Skotsku. Konference byla rozdělena do 3 částí – první zahrnovala workshopy, druhá se skládala z několika paralelních bloků přednášek a závěr konference byl věnován přednáškám děleným dle softwaru užívaného pro budování repozitářů (DSpace, Fedora, EPrints). Podnázvem letošního ročníku bylo *Open Services for Open Repositories*, díky čemuž byla většina přednášek věnována ukázkám služeb podporujících myšlenku otevřeného přístupu, a to nejen k publikacím, ale také vědeckým datům a ukázkám služeb zaměřených na obohacování či rozšiřování uloženého obsahu. Konference byla zároveň spojena s *Repository Fringe*, festivalem, který každý rok Edinburghská univerzita pořádá pro správce repozitářů.

³¹ <https://www.conftool.net/or2012/sessions.php>

³² <http://www.youtube.com/user/OpenRepos2012>